

הקשר הנפלא בין מקוה טהרה שבפרשת שמיני לפרשת פרה שהיא טהרתן של כל ישראל

"ובטעם המים שיטהרו כל טמא אחשוב על צד הפשט, כי הענין הוא כדי שיראה האדם את עצמו אחר הטבילה כאילו נברא באותה שעה, כמו שהיה העולם כולו מים טרם היות בו אדם, וכמו שכתוב (בראשית א-ב) ורוח אלקים מרחפת על פני המים, ויתן אל לבו בדמיון, כי כמו שנתחדש בגופו יחדש גם כן פעולותיו לטוב, וכשיר מעשיו וידקדק בדרכי השם ברוך הוא.

ועל כן אמרו חכמים שלא תכשר הטהרה במים שבכלי, רק במים חיים או מכונסים שהן על קרקע ולא בכלי מכל מקום, כדי לתת אל לבו במחשבה כאילו העולם כולו מים, והוא נתחדש בעלותו מהן כמו שאמרנו. ואם יהיו המים בכלי או אפילו עברו על כלי, לא יתכן הענין הזה שאמרנו אל מחשבת הטובל, כי יש גבול אל כל אשר הוא בכלי שהוא מעשה ידי אדם, ועל כן לא יחשוב בטובלו כאילו כל העולם מים כאשר בתחילה ושהוא נתחדש לשעתו".

נמצינו למדים מדבריו הקדושים, כי מעשה הטבילה במקוה מים הוא בגדר פועל דמיון, שיצייר האדם במחשבתו בשעת הטבילה, שהוא חוזר במסע הזמן אל ראשית הבריאה ביום הראשון לפני שנברא העולם, כאשר רוח אלקים היתה מרחפת על פני המים שעטפו את פני כל הארץ, לפני שהבדיל הקב"ה ביום השני לבריאה בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע, ולפני שגזר אמר ביום השלישי (שם ט): "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה".

שילוב טעם ה"חינוך" עם ב' הטעמים של ה"אבני נזר" וה"ראשית חכמה"

הנה מה טוב ומה נעים לקשר את הביאור של ה"חינוך" עם הביאור של הגה"ק בעל "אבני נזר" ז"ע בכוננת הטבילה, כפי שהביא בנו ה"שם משמואל" (שבת תשובה דף צד.), בלשון קדשו:

מקום, והוא שיהיה בהן כדי להעלות בהן כדי טבילה לכל גוף האדם בבת אחת, שיערו חכמים אמה על אמה ברום שלש אמות, ושיעור זה הוא מחזיק מ' סאה מים, בין שאובין בין שאינן שאובין. מדברי סופרים, שהמים השאובין פסולין לטבילה".

ומקור הדבר בתורת כהנים: "אילו אמר מקוה מים יהיה טהור, יכול אפילו מילא בכתיפו ועשה מקוה בתחילה יהיה טהור, תלמוד לומר מעין, מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים... אי מה מעין מטוהר בכל שהוא, אף מקוה מטוהר בכל שהוא, תלמוד לומר אך מעין, המעין מטוהר בכל שהוא והמקוה בארבעים סאה".

הנה כי כן הבה נתבונן בכוננת הטבילה במקוה מים, שהיא גם כן טהרתן של ישראל מטומאת הגוף ומטומאת הנפש, כמו שכתב השל"ה הקדוש (שער האותיות אות ט' טהרה סימן כא):

"ועתה לא באתי רק להודיע גודל מעלת המקוה, אשרי מי שמרגיל בטהרה זו תמיד, ויועיל לכל הטומאות וגם לטומאת העבירות, ויבוא לידי טהרה דהיינו טהרת הלב, כמו שנאמר (תהלים נא-ב) לב טהור ברא לי אלקים, לב טהור ב'רא ראשי תיבות טב"ל, ומטהרת הרהור לב נמשך טהרת המחשבה שהיא במוח שיהיה לו מחשבה טהורה, ושוריינא דעינא בלבא תליא (ע"ז כח), ויהיה טהור עינים מראות ברע, ואחר כך נמשך טהרת כל הגוף רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו שהם נגד תרי"ג מצוות".

כוננת הטבילה להתחדש בכחינת: "זרוח אלקים מרחפת על פני המים"

פתח דברינו יאיר בדברות קדשו של אחד מן הראשונים ה"חינוך" (מצוה קעג), שמגלה לנו ענין נפלא בכוננת הטבילה במקוה מים בדרך השווה לכל נפש, שהכוננה בזה לחזור במחשבתו לראשית הבריאה כאשר המים היו מכסים את פני כל הארץ, הנה הדברים בלשון קדשו:

שבת קודש הבאה עלינו לטובה נקראת "שבת פרה", על שם תיקון חכמינו ז"ל לקרוא בשבת השלישית של חודש אדר את פסוקי מצות פרה אדומה בפרשת חוקת, בנוסף על הקריאה של פרשת השבוע, שבשנה מעוברת היא פרשת שמיני. והנה מה ששינינו במשנה על סדר ד' הפרשיות בחודש אדר (מגילה כט):

"ראש חודש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים, חל להיות בתוך השבת [אם ראש חודש אדר חל בימי החול], מקדימין [לקרוא פרשת שקלים] לשעבר [בשבת שלפני ראש חודש], ומפסיקין לשבת אחרת [שלא לקרוא פרשת זכור כי אם בשבת הסמוכה לפורים]. בשניה [בשבת שניה בחודש אדר קוראים] זכור, בשלישית פרה אדומה, ברביעית החודש הזה לכם".

ופירש רש"י: "פרה אדומה, להזהיר את ישראל לטהר, שיעשו פסחיהן בטהרה". והוסיף רש"י מה ששינינו בתלמוד ירושלמי (מגילה כה): "בדין הוא שתקדים החודש לפרה, שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני נשרפה הפרה, ולמה פרה קודמת, שהיא טהרתן של כל ישראל".

"אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור"

ובכן דבר בעתו מה טוב, לקשר את הקריאה בפרשת פרה "שהיא טהרתן של כל ישראל", עם הקריאה בפרשת שמיני שאנו למדים בה על הטבילה במקוה מים שמטהרת את ישראל מטומאתם, ממקרא שכתוב (ויקרא יא-לו): "אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור". ופירש רש"י: "יהיה טהור, הטובל בהם מטומאתו". כפי הנראה כי מה שאנו מכנים את בור המים שטובלים בו לטהרה "מקוה", הוא ממה שכתוב כאן: "מקוה מים יהיה טהור".

וכן כתב הרמב"ם (הלכות מקוואות פ"ד ה"א וב') שמפסוק זה אנו למדים דין מקוה: "דין תורה שכל מים מכונסין טובלין בהן, שנאמר מקוה מים מכל

כוונת הטבילה של בעל החינוך: שיציר האדם במחשבתו את ראשית הבריאה כאשר המים כיסו את פני כל הארץ

"ורוח אלקים מרחפת על פני המים", הקב"ה כיסה את כל הארץ במים כדי לטהר את העפר שברא בו את גוף האדם

כאשר האדם מטמא את גופו שגיבל הקב"ה בעצמו, צריך לטהרו בטבילה שטיהר בה הקב"ה את העולם

בשעת הטבילה צריך האדם לטהר לא רק את גופו שנטמא, אלא גם את כל חלקי הבריאה שהיו כלולים בו

והענין בזה כי תכלית הבריאה היא שיעסוק האדם בתורה ויקיים את כל מצוותיה, כמו שפתח הקב"ה את התורה (בראשית א-א): "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ". ופירש רש"י בשם המדרש, "בראשית" בשביל התורה שנקראת ראשית, ובשביל ישראל שנקראו ראשית, הנה כי כן מאחר שאי אפשר לקיים את מצוות התורה עם הנשמה לבד, רק צריך לקיימן על ידי רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו של הגוף, לכן גיבל הקב"ה כביכול בידיו את גוף האדם להראות חשיבותו.

מעתה אמינא מילתא חדתא בדחילו ורחימו, שהקדים הקב"ה לכסות את פני כל הארץ במים העליונים והתחתונים, כי בהיותו מקור הטהרה טבל את כל עפר הארץ במקוה טהרה, לפני שברא את גוף האדם מהעפר שצבר מארבע רוחות הארץ, כדי שיוכל ללוש בטהרה את העפר מן האדמה לברוא בו את גוף האדם, וכך יש לאדם סיוע לקיים כל מצוות התורה בגופו בטהרה.

סימוכין ממה שטיהר הקב"ה את העולם במקוה טהרה במי המבול

והנני להעלות על שלחן מלכים מנין למדתי רעיון נשגב זה שהקב"ה טבל את העולם במקוה טהרה, ממה שהשוו חכמינו ז"ל המצב של המים בדור המבול שכיסו את פני כל הארץ, למצב של המים שכיסו את פני האדמה ביום הראשון של בריאת העולם, כמבואר במדרש (בר"כ כח-ב):

"מתחילה לא היה קילוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים, הדא הוא דכתיב (תהלים צג-ד) מקולות מים רבים וגו', מה הן אומרים אדיר במרום ה', אמר הקב"ה, מה אלו שאין להם לא אמירה ולא דיבור הרי הן מקלסין אותי, לכשנברא אדם על אחת כמה וכמה. עמד דור אנוש ומרד בו, דור המבול ומרד בו, דור הפלגה ומרד בו, אמר הקב"ה יפנו אלו ויבואו אותן [פירוש, יפנו מן העולם אלו

יהא טובל ועדיין העוונות מקצתם בידו, כי לא יועיל לו הטבילה לטהרת עוונותיו כדפירשנו, עד שיעזוב אותם עזיבה גמורה מכל וכל... ולזה נכון שיתוודה קודם שיכנס למקוה או לפחות בהרהור".

הקב"ה טבל את כל הארץ במקוה לפני שברא את האדם עפר מן האדמה

כעבדא קמי מאריה רחש לבי דבר טוב לבאר כוונתו העמוקה של ה"חינוך", כי שורש הטהרה במקוה מים הוא לחזור למצב הראשון של הבריאה כשהמים כיסו את פני כל הארץ, על פי מה שנקדים לבאר הטעם שכיסה הקב"ה תחילה את כל הארץ עם המים העליונים והתחתונים, ורק אחר כך הבדיל ביניהם ואמר: "יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה", שהרי היה יכול לברוא את העולם מיד במצב שיהיה פירוד בין המים ליבשה.

ונראה לבאר ענין זה על פי מה שכתוב בבריאת האדם (שם ב-ז): "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה". ופירש רש"י: "צבר עפרו מכל האדמה מארבע רוחות". מבואר מזה שברא הקב"ה את האדם כלול משני חלקים, חלק אחד הוא הגוף החומרי שנברא מעפר האדמה, והחלק השני הוא הנשמה האלקית שנפח בתוך הגוף.

והנה כאשר נתבונן נראה כמה חשוב הוא בעיני הקב"ה הגוף החומרי של האדם, כי לא רק שהוא יתברך ברא את האדם עפר מן האדמה, אלא עוד זאת שגיבל כביכול בעצמו את העפר שהשקה עם המים שעלו מן התהום, כמו שכתוב (שם ו): "ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה". ופירש רש"י: "ואד יעלה, לענין ברייתו של אדם, העלה התהום והשקה עננים לשרות העפר, ונברא אדם, כְּגַבַּל זה שנותן מים ואחר כך לש את העיסה, אף כאן והשקה ואחר כך וייצר". וזהו שפירש רש"י (שם א-כז): "ויברא אלהים את האדם בצלמו, בדפוס העשוי לו, שהכל נברא במאמר והוא נברא בידיים, שנאמר (תהלים קלט-ה) ותשת עלי כפכה

"דהנה כתיב (ירמיה יז-ג) מקוה ישראל ה', ואמרו ז"ל (יומא פה:) מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל, וכ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה פירש, דבאשר האדם אי אפשר לו לחיות במים, ועל כן כשבא במים הוא כאילו איבד את חיותו, וכשיצא מהמים כקטן שנולד דמי, ככה היא טהרת התשובה, שהרי הוא שב למקורו כאילו עבר ונסתלק מן העולם, והשי"ת נותן לו חיים חדשים וכקטן שנולד דמי".

והמשכיל יבין כי הטעם של ה"אבני נזר" משתלב להפליא עם הטעם של ה"חינוך", כי על ידי שהאדם טובל כל כולו במקוה מים שאי אפשר לחיות שם, הרי הוא חוזר בכך למצב הראשון של הבריאה, כאשר המים כיסו את פני כל הארץ, באופן שהאדם לא היה יכול לחיות שם, וכשיצא מהמים הרי הוא כקטן שנולד מחדש, נמצא כי ב' הטעמים של ה"חינוך" וה"אבני נזר" עולים בקנה אחד כפתור ופרח.

כאשר נתבונן עוד נראה שכוונת הטבילה של ה"חינוך" וה"אבני נזר" להתחדש במים ולצאת משם כקטן שנולד, עולה בקנה אחד עם הביאור של ה"ראשית חכמה" (שער האהבה פרק יא) שמקורו בתורת הסוד, כי הקיפול של הגוף בעת הטבילה במים הוא בבחינת פועל דמיון, לחזור למצב כמו שהיה מונח בהיותו עובר במעי אמו, ראשו מונח על שתי ידי וגופו, ושתי ידי וגופו מונחים על שתי רגליו, לכן בעת הטבילה יכוון להתבטל כעובר במעי אמו, וכשיצא מן המים יהיה כקטן שנולד זך וטהור מכל סיג ופגם, והנה הם דברי ה"ראשית חכמה" בלשון קדשו:

"ועוד טעם הטבילה במקוה, הוא כעין חזרת הכלים אל הכבשן כדי שיהיו ויתלבנו וביציאתם מהכבשן הם חדשים, גם האדם בהיכנסו אל המקוה, הוא כדי להיכלל ולחזור הנשמה הפגומה והאיברים הפגומים ממקום שיצאו, ושם מתעלמים כעובר המתעלם בבטן אמו שאין עין החיצונית שולט בו, והוא שמור מכל פגע ומקרה, כדפירשו ז"ל (נדה ל:): [מה שכתוב] (איוב כט-ב) כימי אלוה ישמרני, על הולד שהוא בבטן אמו. וביציאת האדם מהמקוה הרי נתקנו איבריו ונשמנתו, והרי הוא חדש ואין לחיצוני חלק בו, וירגיש האדם בעצמו רוח חדשה מניצוץ הנשמה שחזרה אליו.

וראוי הוא שקודם שיכנס במקוה שיהרהר תשובה מעוונותיו, ואם אפשר גם כן שיתוודה באופן שלא ישאר לחיצוני חלק בנשמה... כי כבר פירשנו כי עיקר הטבילה לבעל תשובה הוא לטהר עצמו מעוונותיו ולהחזיר לו הנשמה, אם כן לזה צריך לשים בלבו לשוב מעוונותיו מכל וכל, ולא

ומבאר האריז"ל שהקב"ה אמר לכל העולמות ולכל המלאכים "נעשה אדם", כלומר שכל אחד מהם ישתתף כביכול בבריאת האדם, על ידי שיתנו חלק מעצמותם להיות כלול בתוך האדם. נמצא כי האדם הוא עולם קטן הכלול מכל הבריאה, וכאשר הוא מתקן את עצמו בעסק התורה ומעשים טובים, הרי הוא מתקן גם את כל חלקי הבריאה הכלולים בו, ואם הוא מקלקל ח"ו את דרכיו הרי הוא מקלקל עמו גם את כל חלקי הבריאה הכלולים בו, ובלשון קדשו:

"והנה בבריאת האדם נאמר נעשה בלשון רבים, ולא עשה כן בכל השאר, אלא יהי אור, יהי רקיע, לשון יחיד... שרצה המאציל שיתנו כל עולם ועולם חלק ברצונם כדי שכולם ירחמו עליו, ואם יפגום בכל העולם וכולם יבקשו רחמים עליו, ואם יזכה יגילו וישמחו בו כולם, ולכן רצה שיתנו לו חלקם... ועל כן אמר נעשה בלשון רבים, שנתיעץ בפמליא שלו עליונים ותחתונים שיתנו כולם חלקם ברצונם בו, וכן היה, והשיג חלקו מכולם."

יש להעיר כי מקור דברי האריז"ל הוא בזוהר הקדוש (פרשת פנחס רלח):

"ויאמר אלקים נעשה אדם. בתר דאשלימו לעבדיתייהו כל אומן ואומן, אמר לון קוב"ה, אומנותא חדא אית לי למעבד זיהא שותפא דכלנא, אתחברו כלנו כחדא למעבד ביה כל אחד ואחד מחולקא דיליה, ואנא אשתתף עמכון למייהב ליה מחולקא דילי, והיינו נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, ואוקמוה רבנן (יבמות סא.) דלית אדם אלא ישראל, הדא הוא דכתיב (יחזקאל לד-לא) ואתן צאני צאן מרעיית אדם אתם, אתם אדם ולא גוים, ובגין דא (תהלים קמט-ב) ישמח ישראל בעושייו."

ובתרגום ללשון הקודש:

"ויאמר אלקים נעשה אדם. אחרי שהשלימו עבודתם כל אומן ואומן, אמר להם הקב"ה, אומנות אחת יש לי לעשות שיהא שותף של כולנו, התחברו כולכם יחד לעשות בו כל אחד ואחד מחלק שלו, ואני אשתתף עמכם לתת לו מחלק שלי, והיינו נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, ופירושו רבנן (יבמות סא.) שאין אדם אלא ישראל, זהו שאמר הכתוב (יחזקאל לד-לא) ואתן צאני צאן מרעיית אדם אתם, אתם אדם ולא גוים, ולכן נאמר (תהלים קמט-ב) ישמח ישראל בעושייו."

לפי זה יומתק להבין ביתר שאת הביאור של ה"חינוך", כי ענין הטבילה במקוה מים הוא כדי לחזור למצב של ראשית הבריאה, כאשר

"פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום", היא רמז על מה שהשרה הקב"ה את שכינתו בעולם לפני חטא עץ הדעת

"ורוח אלקים", היא השכינה הקדושה, "מרחפת על פני המים", לפני חטא עץ הדעת שגרם לגרש את השכינה הקדושה

"ונתן עליו מים חיים", רמז לזמן שכיסו המים את כל הארץ בבחינת "מים חיים" לפני גזירת המיתה בחטא עץ הדעת

"כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", בגאולה העתידה יטהר הקב"ה את כל העולם במים שיכסו את כל הארץ

יום וארבעים לילה של המבול שיש בהם תתק"ט שעות היו כנגד שיעור מקוה.

מעתה לפי מה שמבואר במדרש הנ"ל, כי במי המבול החזיר הקב"ה את העולם למצב שהיה ביום הראשון לבריאה, שהמים כיסו את פני כל הארץ, אנו למדים מזה כי כמו שבמי המבול טיהר הקב"ה את העולם במקוה טהרה ממה שהשחית כל בשר את דרכו על הארץ, כן בשעת הבריאה כיסה הקב"ה את כל הארץ עם המים העליונים והתחתונים, כדי לטהר ולקדש את עפר הארץ במקוה טהרה, כדי שיברא הקב"ה אחר כך את גוף האדם עפר מן האדמה בתכלית הטהרה.

הנה כי כן יאירו עינינו וישמח לבנו מה עמקו דברי ה"חינוך", שלימד אותנו לכוון בטבילה במקוה מים: "שיראה האדם את עצמו אחר הטבילה כאילו נברא באותה שעה, כמו שהיה העולם כולו מים טרם היות בו אדם, וכמו שכתוב ורוח אלקים מרחפת על פני המים", ולפי האמור הביאור בזה, כי אם טימא האדם את גופו על ידי שנגע בטומאה או שעבר עבירות המטמאות את הגוף, צריך לטהרו על ידי הטבילה במקוה מים שהיא פועל דמיון, למה שטבל הקב"ה בראשית הבריאה את כל הארץ במים כדי לברוא את גוף האדם בטהרה, ועל ידי זה נטהר גוף האדם מטומאתו.

האדם צריך לתקן גם את כל חלקי הבריאה הכלולים בו

הנה מה טוב ומה נעים להוסיף תבלין לבאר רעיון זה ביתר עמקות, על פי מה שלמדנו הקדמה יקרה בענין תכלית בריאת האדם במשנתו הטהורה של רבינו האריז"ל ב"לקוטי תורה" (פרשת כי תשא ד"ה ועתה הורד עדיך), שמפרש מה שכתוב (בראשית א-כ): **"ויאמר אלקים נעשה אדם",** וכבר דקדקו חכמינו ז"ל על לשון **"נעשה"** בלשון רבים, שהרי הקב"ה הוא אחד יחיד ומיוחד, והיה ראוי לומר: **"אעשה אדם"**.

שמרדו בי, ויבואו במקומם אותם המים שקלטו אותי], הדא הוא דכתיב (בראשית ו-ז) ויאמר ה' אמחה את האדם אשר בראתי."

והנה בענין מי המבול מצינו חידוש גדול בדברות קדשו של הגה"ק בעל ה"תניא" ב"תורה אור" (תחילת פרשת נח), שמבאר הטעם שהקב"ה מכנה את המבול (ישעיה נד-ט): **"כי מי נח זאת לי",** כי מי המבול שהיו בבחינת מקוה טהרה לטהר את כל העולם מטומאת העוונות הביאו נייחא דרוחא לפני הקב"ה, הנה הדברים בלשון קדשו:

"כי הנה לכאורה אינו מובן ענין המבול, שאם היה רק להעביר ולשחת האנשים החוטאים, למה הוצרך לבחינת רעש גדול כזה, הלא ברגע אחד היה ביכולת ה' להעבירם אף בלא המבול. אך באמת היה המבול בא לטהר את הארץ, שנאמר כי מלאה הארץ חמס, ונתקלקלה מאד, והיה נצרך לטהרה. לזאת בא המבול דוקא שהוא בחינת מים בכדי לטהר את הטמאים, שהוא כדוגמת המקוה מ"ם סאה שהיא מטהרת את הטמא, כמו כן היה המבול בא בכדי לטהר את כל הארץ, וכמו שכתוב (יחזקאל לו-כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם כו'. ולזאת נקראים מי נח שנעשה מזה נייחא דרוחא."

ב"תורת שמואל" למהר"ש מחב"ד ז"ע הוסיף לפרש בזה מה שכתוב (בראשית ז-ב): **"ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה",** שארבעים יום של המבול היו כנגד ארבעים סאה של המקוה. ויש להוסיף על פי מה שכתב ה"בני יששכר" (חודש אלול מאמר א אות טו) כי ארבעים יום מראש חודש אלול עד יום הכיפורים הם בבחינת מקוה טהרה, על פי הידוע כי ארבעים סאה של המקוה הם תתק"ס לוגין, כי כל סאה היא ששה קבין, וכל קב הוא ד' לוגין, נמצא שבכל סאה יש כ"ד לוגין, ובארבעים סאה יש תתק"ס לוגין. וכן ארבעים יום כל יום כלול מכ"ד שעות, וביחד הן תתק"ס שעות כשיעור מקוה. ולפי זה יש לומר שגם ארבעים

כל המים כיסו את פני כל הארץ בבחינת: "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", כי כאשר נטמא האדם בעוונותיו, הרי שלא רק גופו נטמא ונתקלקל, אלא כל חלקי הבריאה שהיו כלולים בו נתקלקלו עמו, לכן הוא צריך לחזור אל ראשית הבריאה, כאשר כל הבריאה היתה מוקפת בתוך המים שהיו בבחינת מקוה טהרה, לטהר לא רק את האדם, אלא גם את כל חלקי הבריאה הכלולים בו.

"פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום" רמז על השכינה לפני חטא אדם הראשון

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הקשר הנפלא בין פרה אדומה שמטהרת את האדם מטומאת מתים, לטבילה במקוה שמטהרת גם כן את האדם מטומאת מתים ומכל שאר הטומאות, על פי מה שנשים לב להתבונן במצות פרה אדומה בפרשת חוקת (במדבר יט-ב): "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמור, דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול". והביא רש"י (שם כב) בשם רבי משה הדרשן: "פרה אדומה, משל לבן שפחה שטינף פלטיץ של מלך, אמרו תבוא אמו ותקנח הצואה, כך תבוא פרה ותכפר על העגל".

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שמבואר ב"נועם אלימלך" (פרשת חוקת), כי כל הענין של פרה אדומה הוא רמז על השכינה הקדושה אם הבנים, ומקור הדבר בזוהר הקדוש ברעיא מהימנא (פרשת חוקת קפ): שמפרש כי "פרה אדומה" היא רמז על השכינה הקדושה אם הבנים של ישראל[שנקראת "אדומה" כשהיא מקבלת ממדת הגבורה, נקראת "תמימה" כשהיא מקבלת ממדת החסד, "אשר אין בה מום", כשהיא מקבלת ממדת תפארת שהיא מדת הרחמים].

והנה ידוע מה שמבואר בספרים הקדושים ענין גלות השכינה, כי על ידי עוונות האדם גורמים ח"ו פגם בשכינה הקדושה אם הבנים, שאינה יכולה להשפיע שפע רב טוב לישראל, כמו שכתוב

(דברים לב-ח): "צור ילדך תשי". וכן אדם הראשון על ידי שחטא גרם שנסתלקה השכינה מן הארץ, כמו שדרשו במדרש (ב"ר יב-ו) על הפסוק (בראשית ג-ח): "וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך בגן לרוח היום... מהלך אין כתיב כאן, אלא מתהלך מקפץ ועולה, עיקר שכינה בתחתונים היתה, כיון שחטא אדם הראשון נסתלקה שכינה לרקיע הראשון".

ויש לומר כי זהו פירוש הכתוב: "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" - "רוח אלקים" הוא רמז על השכינה הקדושה שהיתה על פני המים לפני שהיה איזה חטא בעולם. דבר זה למדנו ממה שכתוב אצל בלעם הרשע (במדבר כד-ב): "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלקים". ודרשו בגמרא (בבא בתרא ס.ו): "מה ראה, ראה שאין פתחי אהליהם מכוונין זה לזה, אמר ראויין הללו שתשרה עליהם שכינה". וביארו התוספות: "מסיפיה דקרא דריש, דכתיב ותהי עליו רוח אלקים". פירוש, בלעם ראה שראויים ישראל שתשרה עליהם "רוח אלקים" שהיא השכינה.

מעתה יאירו עינינו להבין הטעם שפרה אדומה מטהרת את האדם מטומאת מתים, על פי הידוע כי גזירת המיתה ירדה בעולם בחטא עץ הדעת, כמו שכתוב (בראשית ב-ז): "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", לכן נתן לנו הקב"ה מצות "פרה אדומה תמימה אשר אין בהם מום" שמטהרת את ישראל מטומאת מתים, כי היא רמז על השכינה הקדושה כשהיתה עדיין תמימה בלי שום מום מצד עוונות התחתונים, בבחינת "ורוח אלקים מרחפת על פני המים".

"מים חיים" הוא רמז על המים שכיסו את כל הארץ

יומתק להבין בזה מה שכתוב בפרה אדומה (במדבר יט-ז): "ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי, ולקח אזור וטבל במים איש טהור, והזה על האהל ועל כל

הכלים ועל הנפשות אשר היו שם ועל הנוגע בעצם או בחלל או במת או בקבר". ופירשו בגמרא (חולין פח.ו): "מצינו אפר שקרוי עפר, שנאמר ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת". ועדיין צריך ביאור להבין הטעם שמכנה הכתוב כאן את האפר בשם "עפר".

לפי האמור יש לומר שצוה הקב"ה בכוונה תחילה לקחת מעפר שריפת החטאת לתת עליו "מים חיים", כדי לעשות בכך פועל דמיון למצב שהיה בתחילת הבריאה: "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" שכיסו את כל עפר הארץ, וקראם הכתוב "מים חיים", כי שכיסו המים הללו את פני הארץ היו בבחינת "מים חיים", כי עדיין לא נגזרה גזירת המיתה בעולם, ולכן זורקים מן המים החיים על האדם הטמא לטהרו מטומאת מתים שנולדה בחטא עץ הדעת.

נמצא לפי זה שיש קשר נפלא בין מצות פרה אדומה שיש בה טהרתן של ישראל, ובין הטבילה במקוה טהרה שהיא גם כן טהרתן של ישראל, כי בשתיהן שורש הטהרה הוא לחזור במחשבתו אל ראשית הבריאה ביום הראשון, כשהארץ היתה עדיין תוהו ובוהו, "ורוח אלקים" שהיא השכינה הקדושה, "מרחפת על פני המים" בלי שום פגם, בבחינת "פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום".

ויש לומר כי על כך התנבא הנביא על הגאולה העתידה (ישעיה יא-ט): "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", שיחזור המצב להיות כמו שהיה בראשית הבריאה: "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", בלי שום פגם. וזהו שדרשו במדרש (ילקוט שמעוני פרשת בראשית רמז ד): "ורוח אלקים מרחפת, זה רוחו של משיח, דכתיב (ישעיה יא-ב) ונחה עליו רוח ה'". נמצא לפי זה כי מה שהיה בראשית הבריאה: "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", הוא בבחינת: "סוף מעשה במחשבה תחילה", מה שיהיה בגאולה העתידה במהרה בימינו אמן.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ז - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת זירג'ני ע"ה

להורדת המאמרים shvilei.com
לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com